

Kultur- och fritidsnämnden

Annika Magnusson
Utvecklingsledare
annika.magnusson@ekero.se

Förslag till anläggningsplan för idrottshallar

Dnr KFN22/39

Innehåll

Förslag till anläggningsplan för idrottshallar.....	1
Bakgrund.....	2
Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Nationella utvecklingstrender.....	4
Utmaningar.....	5
Vad påverkar människors idrottsutövande?.....	5
Nuläge Ekerö kommun.....	5
Socioekonomi och aktivitetstillfällen i organiserad idrott.....	5
Tillgång till anläggningar.....	6
Arrangörer av idrottsverksamhet / föreningsliv.....	6
I vilka anläggningar sker flest idrottsaktiviteter?.....	7
Vilka grupper använder idrottsanläggningarna?.....	7
Åldersfördelning.....	7
Könsfördelning.....	9
Idrottsföreningars bedömningar av förutsättningar för verksamhet.....	10
Nuvarande bestånd – antal idrottshallar.....	11
Slutsatser.....	12
Förutsättningar för idrottsutövande.....	12
Folkhälsa.....	13
Idrottsrörelsen.....	14
Jämställdhet.....	14

Bakgrund

Ett av Ekeröalliansen mål för 2018-2022 är att Kultur- och fritidsnämnden ska planera för fler idrottshallar och att en tydlig försörjningsplan för framtida idrottshallar ska finnas. I arbetet med målet beskriver Kultur- och fritidsförvaltningen i detta PM några faktorer som påverkar idrottsutövande, ger en nulägesbeskrivning av idrottsutövandet bland barn och unga i kommunen, visar nyttjandet av olika idrottsanläggningar ur ett jämlikhetsperspektiv, redovisar idrottsföreningarnas bedömning av nuvarande förutsättningar för idrott i kommunen, samt beskriver nuvarande bestånd av idrottshallar. Kultur- och fritidsförvaltningen beskriver även olika servicenivåer på idrottshallar och vad dessa medför i form av antal idrottshallar.

Sammanfattning

Ett mål för mandatperioden 2018-2022 är att kommunen ska planera för fler idrottshallar. Kommunfullmäktige antog hösten 2019 ett idrottspolitiskt program som ska kompletteras med anläggningsplaner som tydliggör vilket behov av idrottsanläggningar kommunen har under kommande år.

Utvecklingen inom den organiserade idrotten går mot ett idrottsutövande där efterfrågan ökar på allt mer avancerade anläggningar. Fotboll spelas i allt mindre utsträckning på grus, naturgräsplanerna minskar i antal och allt fler konstgräsplaner byggs. Utvecklingen går även mot att fler idrottsgrenar utövas inomhus än tidigare, fotboll och bandy är exempel på det.

Det råder brist på idrottsanläggningar i flera av länets kommuner. RF SISU Stockholm har uppmärksammat bristen på idrottsanläggningar i Stockholms län och påtalat att beståndet av idrottsanläggningar är underdimensionerad i förhållande till befolkningsstorleken. För att öka antalet anläggningar behöver frågan om invånares möjlighet till idrott och fysisk aktivitet integreras redan vid planering av bostadsområden.

När det gäller idrottsanläggningar för inomhusidrott har det skett en framförflyttning de senaste åren i kommunen. Mälaröhallen färdigställdes 2015. Under nuvarande mandatperiod har bygget av badhuset påbörjats, vilket förväntas färdigställas under 2023 och två fullstora idrottshallar är projekterade med förväntad byggstart 2023. Kommunstyrelsen beviljade 2021, 3 miljoner kronor till Ekerö IK för ett temporärt idrottstält. Dessa satsningar kommer förbättra idrottens förutsättningar i kommunen.

Trots dessa satsningar kan det konstateras att detta inte tillgodoser behovet av idrottshallar. Med tillskottet av två nya idrottshallar kommer antalet hallar per 10 000 invånare öka från 0,7 hallar (år 2022) till 1,3 år 2025. Snittet i Stockholms län var år 2019, 1,5. I takt med förväntad befolkningsökning till och med 2031 kommer antalet hallar sjunka till 1,1 om inte

ytterligare idrottshallar planeras in. Ekerös föreningsliv har bedömt att behovet av idrottshallar till 2 hallar per 10 000 invånare.

Idrottsforskningen visar ett positivt samband mellan högt deltagande i organiserade idrottsaktiviteter och hög socioekonomisk nivå. I jämförelse med kommuner med liknande socioekonomisk nivå har Ekerö kommun ett betydligt lägre antal idrottsaktiviteter per capita i åldern 7-20 år (2020) samtidigt som kommunen har fler aktiva idrottsföreningar per 1000 invånare 7-20 år, än snittet i länet. En rimlig slutsats att dra är det finns en stor utvecklingspotential bland idrottsföreningar och att idrottsaktiviteterna bland barn och unga kommer att öka med ett ökat hallutbud.

Ett av målen i kommunens idrottspolitiska program är att idrott i föreningslivet ska värnas och främjas. Idrottsföreningar i kommunen har länge påtalat bristen på anläggningar och hur den hindrar deras verksamhetsutövning och utveckling. Idrottsföreningarna bedömer förutsättningarna till expansion utifrån nuvarande tillgång till idrottshallar som små. Hallidrotterna bedömer sina nuvarande förutsättningar till verksamhet som 1,9 på en femgradig skala. En uppföljning ska göras när de två planerade hallarna är färdigställda.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för kommunens subventioner till idrott. Det gör att förutsättningarna för vuxnas nyttjande av idrottshallarna är små med nuvarande bestånd. Äldre människor över 67 år är också en prioriterad målgrupp i kommunens idrottspolitiska program. Fram till 2031 beräknas gruppen 65 år och äldre öka med 20 % från 2022. Att skapa förutsättningar till fysisk aktivitet för den äldre invånargruppen är viktigt för att främja en god folkhälsa i gruppen.

Det finns inga angivna riktvärden för hur många idrottsanläggningar per capita en kommun bör ha. För att fastställa ett riktvärde för hur många idrottshallar som behöver tillkomma har idrottsrörelsens behov, jämförelser med andra kommuner samt befolkningsprognoser varit vägledande. År 2022 har kommunen 0,7 hallar per 10 000 invånare. När projekterade idrottshallar på Bryggavägen och i Sandudden är färdigställda uppgår beståndet till 1,3. Snittet i länet 2019 var 1,5 hallar per 10 000 invånare. Snittet bland de fem kommuner med flest antal idrottshallar uppgick då till 2,2.

Kultur- och fritidsförvaltningen anser att 2 hallar per 10 000 invånare är ett rimligt mål givet Ekerö kommuns ekonomiska förutsättningar. Befolkningsprognosen pekar mot 35 000 invånare 2030. 2 hallar per 10 000 invånare skulle då innebära totalt 7 idrottshallar. Det är 3 ytterligare fullstora hallar efter att Brygga och Sandudden är färdigställda.

2 hallar per 10 000 invånare innebär en kraftigt höjd servicenivå på idrottshallar jämfört nuläget, därmed skapas bättre förutsättningarna till efterlevnad av målen i det idrottspolitiska programmet, framförallt avseende målen: idrott för alla, jämlik idrott och idrott i föreningsliv.

Inledning

Idrottsanläggningar är en förutsättning för utövande av många organiserade idrotter idag. Även idrott som utövas på egen hand kräver ofta någon typ av anläggning. Flera av kommunens större idrottsanläggningar har idag stora behov av underhåll samtidigt som föreningslivet efterfrågar fler och bättre anpassade idrottsanläggningar. I takt med kommunens befolkningsutveckling ökar behovet ytterligare.

En stor del av kommunens stöd till idrott går till anläggningsinvesteringar och driftkostnader. Det är därför viktigt att dessa är genomtänkta, behovsbaserade och gynnar en så stor del av invånarna som möjligt. Anläggningsplanerna ska tydliggöra prioriteringar och avvägningar som kommunen ska göra för kommande idrottsanläggningar.

Utvecklingen inom den organiserade idrotten går mot ett idrottsutövande där behovet av och efterfrågan på allt mer avancerade anläggningar ökar. Fotboll spelas i allt mindre utsträckning på grus, naturgräsplanerna minskar i antal och allt fler konstgräsplaner byggs. Utvecklingen går även mot att fler idrottsgrenar utövas inomhus än tidigare, fotboll och bandy är exempel på det.

Då idrottsutövandet flyttar inomhus skapar det förutsättningar för ett året-runt-utövande av idrotter som tidigare var uppdelade på säsonger. Det finns inga tecken på att den process som rör sig mot att anläggningarna blir allt mer avancerade har avstannat. Denna utveckling har skapat bättre förutsättningar för idrotterna och medför en högre förväntan på kommuners anläggningsbestånd från idrottslivet och kommuninvånare till högre kommunala kostnader.

Idrottsutövandet utvecklas över tid. Nya idrottsformer tillkommer som skapar nya behov och efterfråga på anläggningar. Cricket, baseball, futsal och parkour är exempel på nya idrotter i Sverige. Anläggningar som kan användas med hög flexibilitet, nyttjas av flera verksamheter och tillfredsställa även morgondagens behov är därför mest intressanta att anlägga ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Samtidigt är det idrott och fysisk aktivitet utanför den organiserade idrotten som för de flesta åldersgrupperna är vanligast. I riket är motionsspår med elljus en av de mest förekommande idrottsanläggningarna överhuvudtaget. Att möjliggöra motion i människors befintliga vardagsmiljö är en viktig fråga för kommunens möjliggörande av fysisk aktivitet. Det kan t ex handla om aktivitetsytor i bostadsområden och utomhusgym.

Nationella utvecklingstrender

Sveriges kommuner och regioner, SKR följer anläggningsutvecklingen på nationell nivå. I deras anläggningsrapport från 2019 framgår att idrottshallar och konstgräsplaner ökar i antal i Sverige. Resultaten från SKR:s undersökning är entydiga. Det är kommunerna som tar det största ansvaret för ägande och drift av idrottsanläggningar. Oavsett ägande och driftform är kommunerna starkt involverade i finansieringen av idrottsanläggningar.

RF SISU Stockholm har uppmärksammat bristen på idrottsanläggningar i Stockholms län och driver på utvecklingen för fler anläggningar. Regionens anläggningsbestånd är underdimensionerad i förhållande till befolkningsstorleken, ett resultat av en stadsplanering som inte tagit tillräcklig hänsyn till ytor för idrott och fysisk aktivitet i samband med byggnation i nya områden. Riksdagen beslutade 2021 att en översyn av Plan- och bygglagen ska göras för att möjliggöra att idrott lyfts in i lagen för att säkra att hänsyn tas till idrott i stadsplaneringen.

Utmaningar

Ekerö kommun växer, nya bostadsområden byggs och befolkningen ökar. Mark tas i anspråk för bostäder, skolor, äldreomsorg samt utbyggnad av nödvändiga infrastrukturer för trafik, vatten, el, fibernät med mera. Att möjliggöra kommunens befolkningstillväxt och samtidigt säkra en god livsmiljö och invånarnas hälsa är en viktig fråga. Idag är tillgången till markytor som kommunen äger begränsad, vilket utmanar planerandet av nya idrottsanläggningar.

Detaljplaner och områdesbestämmelser regleras genom Plan- och bygglagen och styr var idrottsanläggningar kan byggas och om bygglov kan beviljas. Detaljplanerna och bygglov överklagas ofta, vilket förlänger och ibland stoppar planeringsprocessen.

Det finns inga officiella riktvärden för hur många idrottsanläggningar en kommun bör ha för att säkra invånarnas behov av fysisk aktivitet och idrott. Det saknas samlad kunskap kring detta. Riksidrottsförbundet driver på utvecklingen av framtagningen av sådana värden.

Vad påverkar människors idrottsutövande?

Vad påverkar människors idrottsutövande och i synnerhet barn och ungas deltagande i organiserad idrott? Idrottsanläggningar ska ses som ett medel för att möjliggöra idrottsutövande bland invånarna. Det är i skenet av det viktigt att titta på vilka samband som finns mellan anläggningar och idrottsaktiviteter, samt vika övriga samband som finns.

Forskning visar att avståndet från bostaden eller arbetsplatsen till en idrottsanläggning har stor betydelse för om människor är regelbundet fysiskt aktiva eller inte.¹ Förutom avståndet till anläggningar påverkar människors socioekonomi, tillgång till anläggningar och tillgång till organiserade idrottsaktiviteter människors idrottsutövande.

Nuläge Ekerö kommun

Uppgifterna är hämtade från SKR:s Kolada kommunjämförelser, Riksidrottsförbundets statistik över lokalt aktivitetsstöd och Statistiska centralbyrån.

Socioekonomi och aktivitetstillfällen i organiserad idrott

Idrottsforskningen visar ett starkt samband mellan deltagande i organiserade idrottsaktiviteter och socioekonomisk status samt utbildningsnivå. Statistik inom området

---

¹ Den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet – en kunskapssammanställning för regeringsuppdraget "Byggd miljö och fysisk aktivitet", Statens Folkhälsoinstitut, Johan Faskunger, 2007

visar att kommuner med invånare med höga nettoinkomster också har många aktivitetstillfällen inom den organiserade idrotten². Danderyd, Täby, Lidingö, Nacka och Ekerö har i samma ordning invånare med länets högsta nettoinkomster³.

Kommunerna har i samma ordning flest aktivitetstillfällen i organiserade idrottsaktiviteter för barn och unga, förutom Ekerö kommun som avviker från ordningen och placerar sig bland de lägsta i länet.

Barn- och ungdomsverksamhet som bedrivs av idrottsföreningar beviljas av Riksidrottsförbundet LOK-bidrag för varje deltagare och tillfälle⁴. Det finns därför bra möjligheter att jämföra de aktivitetstillfällen som genomförs i Ekerö kommun med övriga kommuner i länet.

Ekerö kommun hade år 2020, 28 aktivitetstillfällen per 1000 invånare, 7-20 år (alla idrotter inräknade). Danderyd, Täby, Lidingö, Nacka har tillsammans ett snitt på 51 aktivitetstillfällen per 1000 invånare, 7-20 år. Snittet i Stockholms län var 35 aktivitetstillfällen (2019)⁵.

Motsvarande aktivitetstillfällen för hallidrotter var för de fyra kommunerna 11 och i Ekerö kommun 6. Snittet i länet var 8. Statistiken är densamma för år utan pandemi.

Tillgång till anläggningar

Sambandet mellan stor tillgång till anläggningar och många aktivitetstillfällen är inte lika tydlig som idrottsaktiviteters samband till socioekonomi. Av de fem kommuner i länet med flest antal idrottshallar per capita är det endast två som har motsvarande höga aktivitetstillfällen bland barn och unga⁶. Dessa kommuner har samtidigt invånare med höga nettoinkomster (Täby och Lidingö).

Den kommun med näst högsta antal idrottshallar per capita i länet, (Vallentuna) ligger samtidigt bland de kommuner med lägst antal aktivitetstillfällen bland barn och unga i organiserad inomhusidrott. Det finns ingen enskild anläggningstyp (idrottshall, fotbollsplaner, ishall, friidrott) som visar ett entydigt positivt samband mellan tillgång och aktivitetstillfällen.

Inga jämförelser kan göras mellan kommuners tillgång till spontanidrottsanläggningar och aktivitetstillfällen.

Arrangörer av idrottsverksamhet / föreningsliv

Den tredje faktorn som påverkar idrottsutövande är utbudet av organiserade idrottsaktiviteter, i detta sammanhang föreningslivets utbud.

Det går inte att dra några säkra slutsatser kring antalet aktiva föreningar och antal aktivitetstillfällen eftersom föreningslivets karaktär skiljer sig åt mellan kommunerna. En

---

² Idrottsstatistik.se

³ Kolada, kommunjämförelser.

⁴ Statligt lokalt aktivitetsstöd

⁵ Idrottsstatistik.se

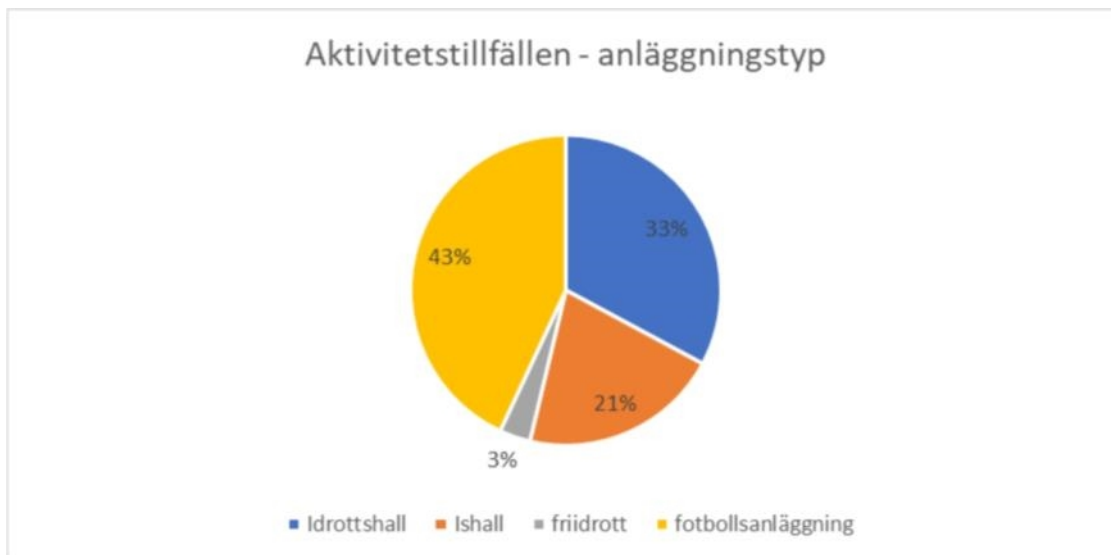
⁶ Täby, Vallentuna, Lidingö, Sigtuna och Norrtälje

kommun med relativt få föreningar kan ha höga aktivitetsantal och vice versa. Ett aktivt och starkt föreningsliv får ändå antas vara en förutsättning till många aktivitetstillfällen.

I Ekerö kommun finns ett relativt stort utbud av olika idrottsföreningar som erbjuder barn- och ungdomsverksamhet. I kommunen finns 5,8 föreningar per 1000 invånare i åldern 7-20 år (2020). Motsvarande siffra för Riksidrottsförbundets distrikt Stockholm var 3,8.

I vilka anläggningar sker flest idrottsaktiviteter?

Idrotts- och anläggningsfrågan behöver ses ur ett helhetsperspektiv, där olika anläggningar tillsammans skapar en helhetsbild över invånarnas möjlighet till idrott och fysisk aktivitet. Redovisningen nedan baseras på aktivitetsbidragen (LOK-stöd) som beviljats till de olika idrotter som använder kommunens idrottsanläggningar under ett år. Flest aktiviteter har fotbollsplaner, därefter idrottshallar, ishallar och friidrottsanläggningar i nämnd ordning.

Vilka grupper använder idrottsanläggningarna?

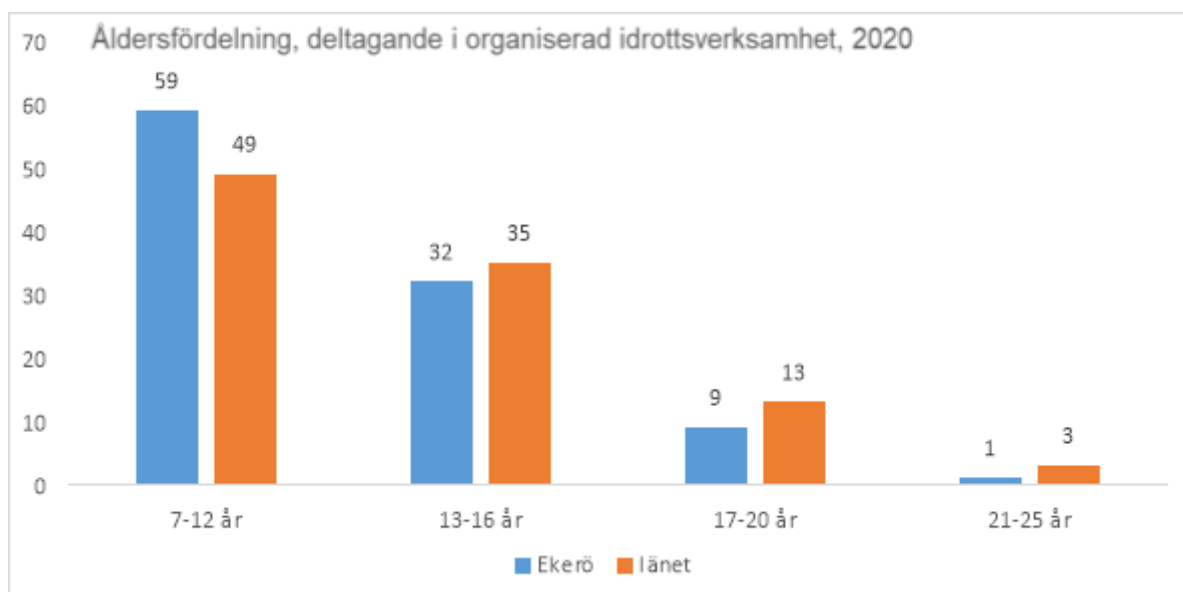
Vilka grupper nyttjar idrottsanläggningarna? Frågan är intressant ur flera aspekter. Ur ett rättviseperspektiv belyser frågan vilka som får del av kommunens resurser till anläggningar. Ur ett folkhälsoperspektiv klargör den vilka som ges förutsättningar till god hälsa genom idrott. Det finns därför goda skäl till att särskilt belysa utfallet och i förlängningen ställa frågan hur ett jämlikhetsperspektiv kan införlivas i anläggningsfrågan. Av kommunens samtliga barn och unga i åldern 6-20 år, deltar ca 40 % i organiserad idrottsverksamhet, vt 2021. Övriga tar inte del av idrottsanläggningarna i någon större utsträckning under fritiden. Däremot nyttjar samtliga av kommunens barn idrottsanläggningarna i under sin skoltid.

Åldersfördelning

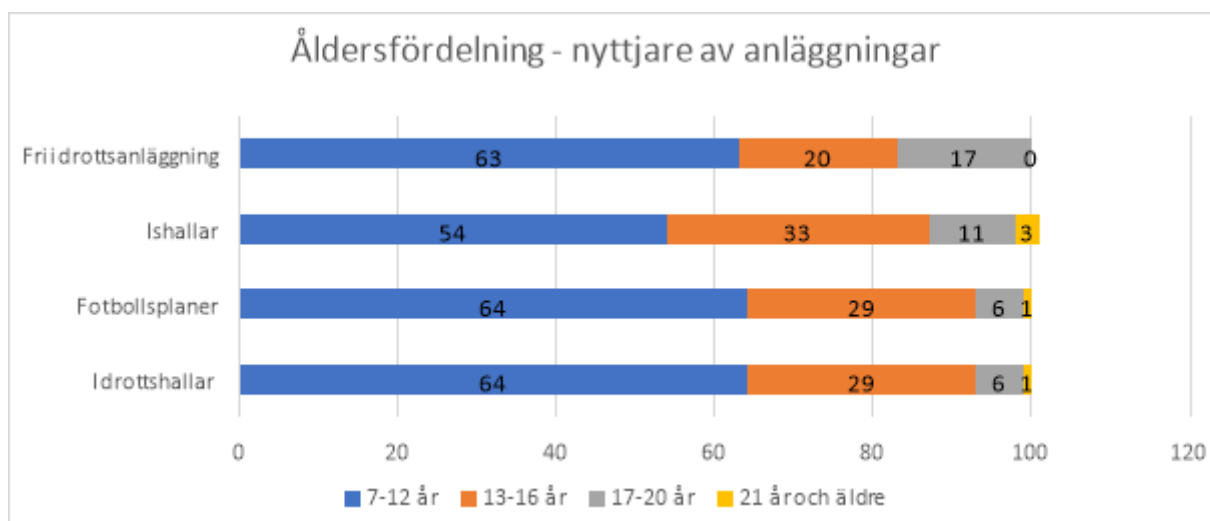
I bokningsbara idrottsanläggningar ges förtur till barn- och ungdomsverksamhet. Idrottsutövande för övriga åldersgrupper sker huvudsakligen i anläggningar för spontanidrott som motionsspår, utegym och aktivitetsytor samt i privatägda anläggningar. Endast en mycket liten grupp av vuxna nyttjar kommunens bokningsbara idrottshallar, fotbollsplaner och ishallar.

Idrottsutövande förändras med åldern. Många barn och unga i åldrarna 7-20 år deltar i organiserade idrottsaktiviteter men deltagandet avtar ju äldre man blir. Av de aktivitetsbidrag som fördelas till kommunens barn och unga, går den största delen till 7-12 åringar. I jämförelse med övriga länet fördelas en betydligt större andel av bidragen till den yngre åldersgruppen i Ekerö kommun.

Efter 12 års ålder minskar idrottsaktiviteterna påtagligt. Det är ett mönster som ses i hela länet, men som är särskilt utmärkande i Ekerö kommun. Andelen unga som deltar i organiserad idrott mellan 13-16 års ålder är något lägre i Ekerö kommun i jämförelse med länet och ännu något lägre i åldern 17-20 år.

För yngre åldersgruppers nyttjande av anläggningarna finns inte statistik tillgängligt.

De bokningsbara idrottsanläggningarna nyttjas till största delen av gruppen 7-12 åringar, därefter faller nyttjandet med stigande ålder. I jämförelse med övriga idrottsanläggningar

har ishallarna högst andel nyttjare över 12 år. Ishallarna används också för allmänhetens åkning där många vuxna deltar. Det finns ingen tillgänglig statistik på hur många vuxna som deltar i allmänhetens åkning, men den verksamheten talar för att ishallarna är de av de bokningsbara anläggningarna som mest nyttjas av en äldre invånargrupp.

Könsfördelning

Av de barn och unga som deltog i organiserad idrott i kommunen vårterminen 2021 var ca 45 % flickor och 55 % pojkar. Det är en utjämning med ca 5% sedan 2019 med en ökning av flickor⁷. Trots att en utjämning mellan könen skett de senaste åren är det fortfarande 10% fler pojkar än flickor som deltar i organiserad idrott. Inga jämförelser med länet och riket kan göras på könsfördelning och individnivå.

Av de aktivitetsbidrag som fördelades till pojkars och flickors aktivitetstillfällen gick ca 60% till pojkars verksamhet och 40% till flickors. Orsaken är att pojkar har fler aktivitetstillfällen per individ samt att det finns fler idrotter som inkluderar fler pojkar än flickor. Framförallt bidrar lagbollsporterna som genererar många aktivitetstillfällen per träning till att fördelningen blir ojämn. Lagbollsporter inkluderar fler pojkar än flickor.

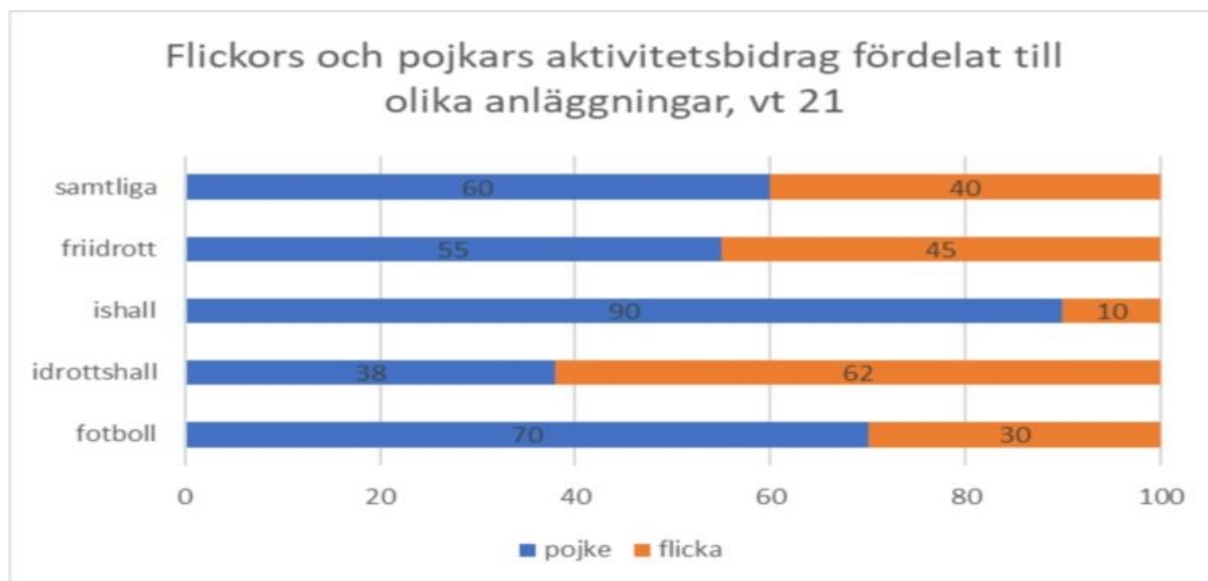
De idrotter som inkluderar fler flickor är gymnastik, dans, friidrott och konståkning. De två sista har relativt små grupper som inte genererar många aktivitetstillfällen. I jämförelse med länet och riket har Ekerö kommun samma fördelning av aktivitetsbidrag.

När det kommer till flickors och pojkars nyttjande av anläggningarna skiljer sig könsfördelningen åt mellan de olika anläggningstyperna. De mest ojämsställda könsfördelningarna finns i ishallar och fotbollsplaner vilka domineras av pojkverksamhet. Den mest jämställda könsfördelningen finns på friidrottsanläggning och därefter i idrottshallar.

Ridsporten är stor i kommunen och är en flickdominerad idrott. Ridsportens aktiviteter kan inte redovisas rättvist genom LOK-stödet eftersom de allra flesta aktiviteterna sker i ridskolors verksamhet, som inte erhåller LOK-stöd. Från fritidsvaneundersökningar som tidigare genomförts framkom att könsfördelningen i ridanläggningar var 96% flickor och 4 % pojkar. Ridanläggningar finns inte i kommunens bokningsbestånd.

---

⁷ Vt 2021, Kultur- och fritidsförvaltningens statistik över aktivitetsbidrag

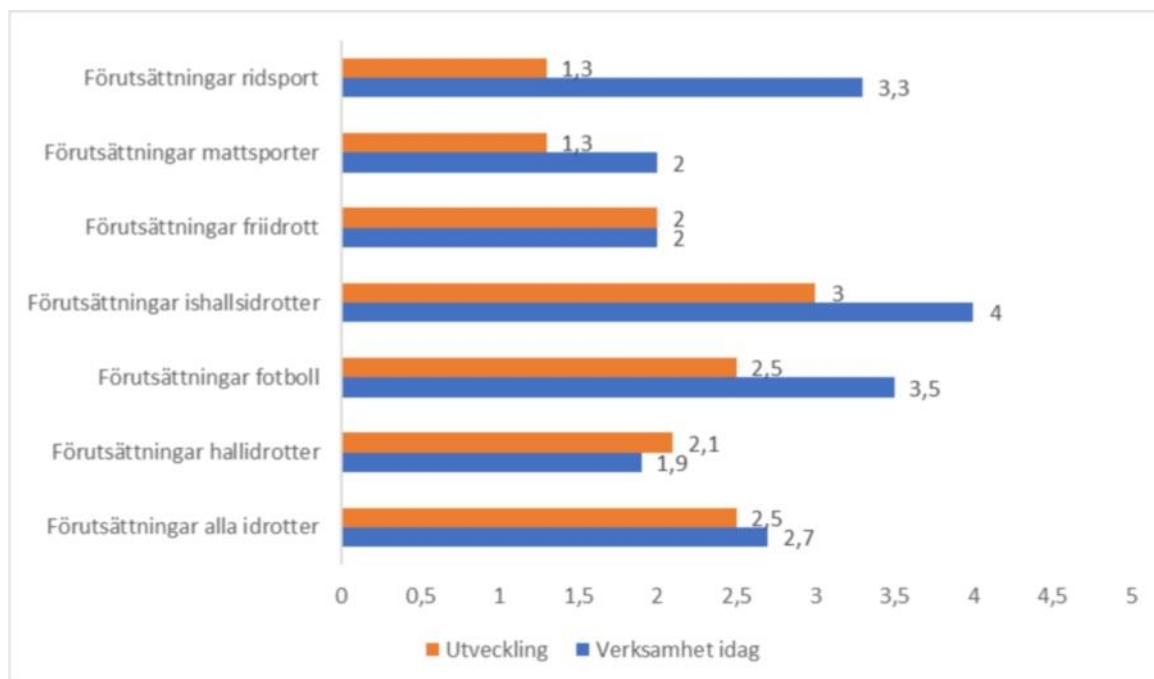
Idrottsföreningars bedömningar av förutsättningar för verksamhet

I en skrivning från ett antal idrottsföreningar till Kultur- och fritidsförvaltningen år 2020, har de gjort en bedömning av antalet idrottshallar de anser skulle möta deras behov, samt ge utrymme för expansion. Det antal de föreslår motsvarar 2 hallar per 10 000 invånare. Jämfört nuvarande 0,7 hallar (2022) och planerade 1,3 hallar (2025).

Idrottsföreningar har i en enkätundersökning genomförd våren 2022, svarat på hur de bedömer sina förutsättningar till verksamhet i nuläget och för utveckling framåt. De ombads göra bedömningen utifrån tillgången till idrottsanläggningar.

”Bedöm vilka förutsättningar som fanns år 2021 för *barn och unga* (era nuvarande medlemmar) att utöva er idrott i Ekerö kommun utifrån tillgången till tider i anläggningar. 1 är dåliga och 5 är bra”.

”Bedöm vilka förutsättningar som finns 2022 för *fler barn och unga* att utöva idrott i er förening, utifrån tillgången till träningstider i anläggningar. 1 är dåliga och 5 bra”.

Den generella bedömningen av idrottsföreningarnas förutsättningar för verksamhet idag motsvarar ett betyg på 2,7 och förutsättningar för utveckling till 2,5.

De idrotter som bedömde sina förutsättningar som bäst var ishallidrotterna och idrotter som bedömde förutsättningarna som sämst var mattsporter och hallidrotter. Hallidrotterna bedömde deras möjligheter till expansion något högre än deras verksamhet idag, vilket kan vara en effekt av en förväntning på de två kommande idrottshallarna.

Nuvarande bestånd – antal idrottshallar

Jämförelser med länet är gjorda i Kolada, Sveriges kommuner och regioners (SKR) digitala verktyg för kommunjämförelser. Underlag till jämförelserna är SKR:s anläggningsenkät som besvaras vart fjärde år, senast 2019. Totalt besvarade 237 av 290 kommuner enkäten.

I enkäten inkluderas endast idrottshallar med matchmått, 18x36 m eller 22x42 m eller större, vanligtvis kallad "fullstor idrottshall". Mindre skolgymnastiksalar redovisas inte i Koladas kommunjämförelser.

Förklaringar:

- Antal aktivitetstillfällen per idrottshall: Måttet bygger på totalt antal deltagartillfällen i idrotter som använder idrottshallar, delat med antalet fullstora idrottshallar i kommunen. Måttet visar relationen mellan användare av hallar och utbudet av dem. Ett högt värde visar ett högt nyttjande.

- Betyg på förutsättningar för idrottens genomförande: 1-5, Idrottsföreningar som nyttjar idrottshallarna Mälaröhallen och Bollhallen, vilka är kommunens fullstora idrottshallar har värderat i vilken utsträckning dessa möter deras idrotters specifika behov för bra genomförande. 1 är dåliga och 5 är bra.

Idrottshall, fullstor (18x36 m och 22x42)	
--	--

Antal fullstora hallar 2022 och 2025 ⁸	2 och 4
Antal per 10 000 invånare 2022	0,7
Antal per 10 000 invånare 2025, ink 2 nya idrottshallar (Brygga och Sandudden)	1,3
Antal per 10 000 invånare, snitt i länet 2019	1,5
Antal per 10 000 invånare, referenskommuner ⁹	1,9
Antal per 10 000 invånare, snitt av 5 kommuner med högst antal i länet	2,2
Antal aktivitetstillfällen per idrottshall	21 151
Antal aktivitetstillfällen per idrottshall, snitt Sthlms län (2019)	10 466
Bokningsgrad mån-tors 17-21 (2021)	98%
Bokningsgrad mån-tors 22-23	20%
Bokningsgrad fredag 17-21	50%
Bokningsgrad lörd-sön 9-16	55-70%
Betyg, förutsättningar för idrottens genomförande i fullstora hallar skala 1-5. Avser mått, storlek och golv.	Mälaröhallen 4,5 Bollhallen 3,6

Kommentarer: Ekerö kommun har mer än dubbelt så många aktivitetstillfällen per idrottshall än övriga länet. Förklaringen är det relativt få antal idrottshallar i relation till antalet aktivitetstillfällen för hallidrotter.

Slutsatser

Förutsättningar för idrottsutövande

Nuvarande utbud av idrottshallar kan konstateras vara underdimensionerad i förhållande till kommunens befolkningsstorlek, vilket påverkar idrottsföreningarnas möjligheter att bedriva verksamhet och utveckla den.

Efter tillkomsten av de två planerade hallarna Brygga och Sandudden förbättras läget avsevärt och aktivitetsantalen för hallidrott förväntas kunna öka från 6 st per 1000 invånare 7-20 år, till ca 12 st eller mer, år 2025. Bedömningen görs utifrån att en dubbling av nuvarande hallytor kan dubblera antalet aktiviteter i idrottshallar. I takt med förväntad befolkningsökning till och med 2031 kan aktivitetsantalen per 1000 invånare 7-20 år, för hallidrotter förväntas minska igen om hallbeståndet då är totalt 4 fullstora hallar.

Efter tillkomsten av hallarna Brygga och Sandudden kommer kommunen fortfarande ligga under 2019 års länssnitt för antal idrottshallar med 1,3 stycken jämfört länets dåvarande snitt 1,5. Frågan om halltillgång är aktuell i flera kommuner i länet. Det kan därför förväntas

⁸ Mälaröhallen och Bollhallen samt Brygga och Sandudden.

⁹ Danderyd, Täby, Lidingö och Nacka.

att kommunerna kommer bygga fler hallar, vilket medför att Ekerö kommun hamnar ännu lägre under länssnittet om inte fler idrottshallar tillkommer.

Med en förväntad befolkningsökning till år 2031 kommer antalet hallar sjunka till 1,1 per 10 000 invånare. För att ligga på en oförändrad servicenivå från 2025 med 1,3 hallar per 10 000 invånare behöver ytterligare en idrottshall tillkomma till 2031. Totalt skulle då kommunen ha 5 idrottshallar.

Med en förhöjd servicenivå på 2 hallar per 10 000 invånare som är den nivå som representanter från idrottsföreningar föreslagit, som också ligger i nivå med referenskommunerna (Danderyd, Täby, Nacka och Lidingö med 1,9 hallar, 2019) samt med snittet av de fem kommuner med flest hallar per capita (2,2 hallar) behöver ytterligare tre idrottshallar tillkomma till 2031. Totalt skulle kommunen då ha 7 hallar.

I dag har kommunens idrottshallar länets högsta antal aktivitetstillfällen *per anläggning*. Det visar på en mycket hög nyttjandegrad, dvs att det är många personer som nyttjar idrottshallarna när de är öppna och att de bokningsbara tiderna är fullbokade. Det finns ett mycket stort användartryck på idrottshallarna och därmed en stor utvecklingspotential för hallidrotter.

Med hänsyn till kommuninvånarnas höga socioekonomi samt det faktum att kommunen har ett högt antal aktiva idrottsföreningar är det sannolikt att en servicenivå på 2 hallar per 10 000 invånare skulle resultera i ett högt användande och utveckla idrottens förutsättningar i kommunen och därmed ge förutsättningar för en högre efterlevnad av kommunens idrottspolitiska program. Kultur- och fritidsförvaltningens bedömning är därför att antalet idrottshallar per 10 000 invånare bör vara 2.

Folkhälsa

Konsekvenserna av låg tillgång till idrottshallar är flera. Det relativt låga antalet aktivitetstillfällen bland barn och unga som kommunen har idag kan på sikt påverka gruppens folkhälsa som relaterar till idrott och fysisk aktivitet. I en tid då rapporter om att fysisk inaktivitet ökar bland unga är detta särskilt viktigt att beakta. I detta sammanhang är det viktigt att även lyfta fram andra insatser för ökad fysisk aktivitet, t ex cykelbanor, aktivitetsytor, lekplatser, promenadvägar och motionsspår.

Förutom att bristen på hallar leder till sämre förutsättningar för hallidrotter så riskerar den höga beläggningen leda till sämre kvalitet på träningstillfällena för barn och unga. Många barn som vistas samtidigt på en och samma yta skapar lätt en rörig miljö som kan vara krävande för barn att hantera, särskilt för barn med neuropsykiatriska diagnoser. Dessa barn har fler riskfaktorer för ohälsa än barn utan diagnoser. Att delta i organiserad idrott kan vara en viktig skyddsfaktor för den gruppen. Idrottsmiljöerna är därför särskilt viktiga att beakta. Att skapa trygga idrottsmiljöer för barn är ett av idrottsrörelsens egna utvecklingsområden.

Nuvarande fördelningsprinciper i kombination med de låga antalet idrottshallar ger väldigt små förutsättningar för vuxna att använda idrottshallarna. Bedömningen är att tiderna i de två nya hallarna Brygga och Sandudden kommer gå till barn- och ungdomsverksamhet och

inte förbättra möjligheten för vuxna att nyttja idrottshallarna. Friskis och Svettis är ett exempel på en förening med vuxenverksamhet som efterfrågar tider i centralt belägna idrottshallar.

Äldre människor över 67 år är en prioriterad målgrupp i kommunens idrottspolitiska program. Fram till 2031 beräknas gruppen 65 år och äldre öka med 20% från 2022. Att skapa förutsättningar till fysisk aktivitet för den äldre invånargruppen är viktigt för att främja en god folkhälsa i gruppen.

Idrottsrörelsen

Ett av målen i det idrottspolitiska programmet är att idrott i föreningslivet ska värnas och främjas. Nuvarande förutsättningar i form av tillgång till anläggningar bedöms av idrottsrörelsen som svaga. Särskilt svaga förutsättningar anser de idrotter som behöver idrottshallar sig ha och mattsporter.

Riksidrottsförbundet har antagit ett strategiprogram, Strategi 2025, där flera utvecklingsområden har identifierats. Syftet med strategierna är att inkludera fler grupper i idrottsrörelsen och att få unga att stanna längre inom den organiserade idrotten samt att ge förutsättningar för äldre att idrotta. Med en högre servicenivå på hallutbudet skapar kommunen bättre förutsättningar för idrottsrörelsen att nå sina mål.

Betydligt fler barn och unga slutar idrotta i det organiserade idrottslivet efter 12-årsålder i Ekerö kommun jämfört med övriga länet. Efter 12 års ålder slutar nästan dubbelt så stor andel i Ekerö kommun. Det största tappet sker i idrotter som kräver idrottshallar och fotbollsplaner. I kommuner som i likhet med Ekerö har invånare med hög socioekonomi är det vanligt att barnen deltar i många olika idrotter fram till 12 år för att därefter välja en idrott. I jämförelse med kommuner med liknande socioekonomi har Ekerö kommun ändå ett betydligt större tapp från 7-12 år till 13-16 åringar¹⁰.

Orsakerna till varför kommunens barn slutar idrotta efter 12 år kan vara flera: att man då väljer *en* idrott istället för flera, att man slutar med organiserad föreningsidrott och idrottar på egen hand eller att man väljer att fortsätta sitt idrottande i annan kommun. Den sista förklaringen är vanligtvis kopplad till bättre träningsförutsättningar där. Nuvarande låga halltillgång ger de äldre barnen senare träningstider. Det kan då bli svårt att kombinera idrottandet med skola och livet i övrigt. I dag saknas tillgänglig statistik på hur många av kommunens barn och unga som deltar i idrottsföreningar utanför kommunen.

Jämställdhet

Jämställda villkor för idrott ingår i målen för det idrottspolitiska programmet. När samtliga av Ekerö kommuns anläggningar (idrottshallar, fotbollsplaner, ishallar och friidrottsanläggning) inkluderas i en jämförelse framgår att anläggningarna nyttjas till 60 % till pojkars verksamhet och 40 % till flickors (vt 2021). Ur ett jämställdhetsperspektiv är det problematiskt att kommunens anläggningsbestånd generellt sett nyttjas i så mycket högre utsträckning av pojkar än flickor.

---

¹⁰ Danderyd, Nacka, Täby och Lidingö.

När anläggningar ses som en förutsättning till god hälsa och gemenskap bör ett mål vara att anläggningarna ska användas till 50% av både flickor och pojkar, för jämställda livsvillkor.

I dag används idrottshallarna i högre utsträckning till flickors verksamhet (62 %) än pojkars (38 %), vilket är en utveckling som kan förklaras med den växande gymnastikverksamheten. I övrigt domineras hallidrotterna av pojkverksamhet. När gymnastiken lyfts ut blir fördelningen 45% flick- och 55% pojkverksamhet i idrottshallarna. Det blir därför en viktig jämställdhetsfråga att värna gymnastikens förutsättningar i idrottshallarna och andra aktiviteter som attraherar flickor, t ex dans.

Förutom att idrottsföreningarna behöver arbeta för att erbjuda jämställda förutsättningar behöver kommunen utveckla anläggningar som möter båda könen idrottsbehov.

Anläggningar som vanligtvis efterfrågas av flickor i olika undersökningar är t ex badhus och danslokaler som båda är projekterade för, med förväntat färdigställande 2023 och 2024¹¹. Simidrott utövas vanligtvis av fler flickor än pojkar. En utjämning av aktivitetsbidragen kan därför förväntas som en effekt av simhallens öppnande.

Fotbollsplanerna används till 70% för pojkverksamhet och 30% till flickors. Trots den ojämna könsfördelningen inkluderar fotbollen en stor grupp flickor. Fotbollen är näst efter gymnastiken den största flickidrotten inom ideell idrottsverksamhet, vilket gör fotbollsplaner till en anläggning som främjar flickors idrottande. En anläggningsplan för fotbollsplaner ska tas fram under hösten 2022.

Ridsporten är stor i kommunen och utövas till största delen av flickor. Den gruppen nås av en liten del av kommunens subventioner till idrott då deras verksamhet till största del utövas i ridskolors privata regi, som ej beviljas verksamhetsbidrag. Ett sätt att fördela medel till ridsporten är att stärka ridsporten utanför ridskoleverksamheten, t ex genom anläggningar som kan nyttjas av privatryttare och ridföreningar.

---

¹¹ Bryggavägen (danslokal)